

som ville findes i næste Capitel, og jeg vil tillige minde om, at de islandske Annaler (VII. og IX.) henføre Eftermandens Udnævnelse til Aaret efter Olafs Død.¹⁾

¹⁾ Den Pave, som udnævnte Olafs Eftermand, Gregorius XI, var valgt 30 Dec. 1370 og indviedes 4 Jan. 1371. Han erklærer i det Brev, hvormed han udnævner den nye Erkebiskop (22 Oct. 1371, D. N. VI. No. 279), at han „*in nostri apostolatus primordiis*“ (hvilket, da han ved Brevets Udstedelsestid kun havde været Pave paa 10de Maaned, maa betyde „strax ved min Tiltrædelse“) havde erfaret, at Nidaros Erkestol var ledig, og den maa da være bleven ledig i 1370. Vistnok siger han senere i et Brev af 23 Mai 1372 (D. N. VI. No. 282), at han i Olafs levende Live har ladet beslaglægge hans Løsere for Gjæld, og hertil holder Munch sig uden at betænke det af mig her fremhævede. Men herpaa lægger jeg mindre Vægt; dette kan lettelig Concipisten have nedskrevet, uden nærmere at overtænke, i hvilken Paves Tid Beslaglæggelsen var gjort.

XVIII.

THROND.

(1371—1381.)

Olafs Eftermand Thrond Gardarsson eller Gerdsson møde vi først i 1363 som Chorsbroder i Nidaros. Han var da just tilstede i Bergen, hvor en Gaard i Størdalen blev skjænket Chorsbrødrene ved Erkesædet.¹⁾ Fra hans Kannikedage haves et meget interessant Minde bevaret. Det er den vigtige Skindbog, „Eirspenill“, det ældste levnede betydeligere Brudstykke af Heimskringla. Denne Codex har nemlig Thrond eiet og deri selv nedskrevet: „*Iste liber est Throndonis Gerdari, Canonici Nidrosiensis.*“²⁾ Det eneste, vi med Vished kjende om hans Familieforholde, er, at han havde en Søster Gudrun, der blev Nonne i Gimsø Kloster ved Skien, og for hvis Optagelse i dette Thrond havde skjænket Klostret hele fem Gaarde eller Gaardparter i Urskog, Høland og Oslohered.³⁾ I sit Testamente skjænkede han Erkestolen en Gaard paa Hedemarken,⁴⁾ og i 1376 indkjøbte han en Gaard paa Thoten,⁵⁾ og Alt tyder paa, at han har hørt hjemme i det Søndenfjeldske, paa Romerike eller Oplandene. Munch⁶⁾ har gjettet paa, at han skulde være Søn af Gerd Smidsson, Sysselmand paa Romerike 1349.

¹⁾ D. N. II. No. 374.

²⁾ G. Storm, Snorre Sturlassens Historieskrivning 210. Catalog over den Arnamagn. Haandskriftsamling I. 34.

³⁾ D. N. IV. 615.

⁴⁾ Aslak Bolts Jordebog 103.

⁵⁾ Dipl. Norv. I. No. 441.

⁶⁾ N. F. H. Unionsp. II. 135.

Ved Olafs Død omtales ikke udtrykkelig noget Valg af Eftermand, skjønt det vel ikke er tvivlsomt, at et saadant har fundet Sted, og at Thrond har været den valgte. Vi se kun, at den 22 Octbr. 1371 blev Thrond i Avignon af Gregorius XI, som naturligvis angav, at han allerede paa Forhaand havde reserveret sig Besættelsen af Erkesædet, ved Provision udnævnt til Erkebiskop af Nidaros.¹⁾ Skulde nu virkelig Olaf være død 1371, vilde altsaa i en Tid af ti Uger først Tidenden om hans Dødsfald i Oslo være kommet til Nidaros, og saa Thrond være valgt, afreist, (naturligvis efter forudgaaende Samtykke af Kong Haakon), ankommen til Avignon og efter Forhandlinger med Paven proderet til Erkebiskop! Det visse er, at Thrond er den sidste af vore Erkebiskopper, der har gjestet Avignon, og at han overtog Regjeringen belastet med Gjeld fra sin Formand. Allerede i dennes levende Live var der lagt Beslag paa hans Løsøre, og i 1372 truedes Thrond med at stevnes for Pavens Domstol, da han havde tilbageholdt dette.²⁾

Forøvrigt er Kilderne til Thronds Historie i usædvanlig Grad sparsomme. Aabenbart have Eftervirkningerne af den store Mandedød været følelige, hvortil jo var kommet nye Pestsygdomme. Inden Thrond forlod Avignon, udvirkede han et Pavebrev, hvorved det tillodes ham at dispensere 20 uægte fødte Personer og desuden særlig 10 Præstesønner for at kunne ordinere dem til kirkelige Embeder. Han havde nemlig oplyst, at medens Stiftets Geistlighed før havde udgjort omtrent 300 Personer, var den nu sammensmeltet til 40 gamle og affældige Præster.³⁾ Maaske er der nogen Overdrivelse i begge Tal, men at Elendigheden var stor, kan ikke betviles. At Domkirken har befundet sig i forfalden Tilstand i denne Tid, erfares ogsaa af et 1371 udstedt Pavebrev.⁴⁾

Man ser, at Thrond af og til optræder som Dommer o. s. v. udenfor Stiftets Grændser, saaledes 1373 og 1376 i Bergen og i 1374 i Tøns-

¹⁾ Dipl. Norv. VI. No. 279.

²⁾ Dipl. Norv. V. No. 272—273. Paverne gjorde overhoved undertiden Paastand paa ligefrem at være Arvinger til afdøde Prælaters Efterladenskaber (*spolia*). Se Moltesen, De avignonske Pavers Forhold til Danmark, 75.

³⁾ Dipl. Norv. V. No. 268.

⁴⁾ Munch. N. F. H. Unionsp. I. 851.

berg.¹⁾ Han levede endnu 18 Febr. 1381, da en af hans Kanniker, den velhavende Øgmund Olafsson (Amund Kaabein) betænkte ham i sit Testamente.²⁾ Men samme Aar maa han være død, uvist naar og hvor. Er Beregningen af hans Regjeringstid i den gamle Erkebiskop-række rigtig, har Dødsdagen været 5 August 1381.

¹⁾ Dipl. Norv. I. No. 429, 441. III. No. 384.

²⁾ Dipl. Norv. II. No. 468.